

Kuzey Atlântik Andlaşmasına Taraf Devletlerce Avrupa Savunma Birliği Üyesi Devletlere Verilen Garantilere mütaallik Kuzey Atlântik Andlaşmasına ek Protokolün kabulüne dair kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu raporu (1/441)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/2436, 6/2800

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Kuzey Atlântik Andlaşmasına Taraf Devletlerce Avrupa Savunma Birliği Üyesi Devletlere Verilen Garantilere mütaallik Kuzey Atlântik Andlaşmasına ek Protokolün kabulüne dair Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 6 . VIII . 1952 tarihinde yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

Kuzey Atlântik Andlaşmasına Taraf Devletlerce Avrupa Savunma Birliği Üyesi Devletlere Verilen Garantilere mütaallik Kuzey Atlântik Andlaşmasına ek Protokolün kabulüne dair kanun gerekçesi

Üyesi bulunduğumuz Kuzey Atlântik Andlaşmasına Taraf olan Devletlerden 5 i (Yani Belçika, Fransa, Holânda, İtalya, Lüksemburg) ile Federal Almanya Cumhuriyeti tarafından 27 Mayıs 1952 tarihinde Paris'de imzalanan «Avrupa Savunma Birliği Andlaşması» bu Devletler arasında birçok sahalarda sıkı iş birliği ve müşterek teşkilât kurulmasını ve bu meyanda bir Avrupa Ordusu teşkilini derpiş eylemektedir. Gayeleri itibariyle gerek savunma gerek diğer sahalarda iş birliği bakımlarından Kuzey Atlântik Andlaşmasında güdülen gayelere tamamen uygun olan bu Andlaşma gerğince teessüs eden Avrupa Savunma Birliğinin Batınının müşterek savunmasını takviye yolunda ileri bir adım teşkil ettiği şüphesizdir.

Diğer taraftan, Avrupa Savunma Birliğine dâhil bulunan 6 devlet, Andlaşmanın akdolunduğu gün ayrıca imzaladıkları bir protokol ile, Kuzey Atlântik Andlaşması Devletlerine Kuzey Atlântik Andlaşmasının 5 nci maddesinde bahis konusu garantilere eşit garantiler vermiş bulunmaktadırlar. Bu Protoköle göre, Kuzey Atlântik Andlaşması Devletlerinden biri veya bir kaçının Kuzey Atlântik Andlaşmasının 6 nci maddesinin (i) bendinde tarif edilmiş bulunan bölge dâhilindeki topraklarına, veya aynı maddenin (ii) bendinde tesbit edilmiş olan bölgede buldukları zaman Kuzey Atlântik Andlaşması Devletlerinden her hangi birinin kara, deniz veya hava kuvvetlerine vâkı olacak silâhlı bir taarruz, Avrupa Savunma Birliği üyesi devletlere karşı silâhlı bir taarruz adde-dilecek ve Kuzey Atlântik Andlaşmasının 5 nci maddesinde bahis mevzuu garantilere eşit garantilerin Avrupa Savunma Birliği Devletleri tarafından tatbikını intaç edecektir.

Kuzey Atlântik Andlaşması Devletleri arasında 27 Mayıs 1952 tarihinde Paris'te imzalanan Protokol ise, Avrupa Savunma Birliği Devletleri tarafından verilen bu garantilere mukabil kendilerine verilecek mümasil garantilere mütaalliktir. Avrupa Savunma Birliği Andlaşmasının yürürlüğe gir-

mesini mütaakıp ve Avrupa Savunma Birliği Garanti Protokolü ile aynı tarihte yürürlüğe girecek olan bu Protokol ile Kuzey Atlântik Andlaşması Teşkilâtı Avrupa Savunma Birliği arasında gerekli münasebet tesis edilmiş, ve netice itibariyle Avrupa Savunma Birliği kuvvetleri ve Avrupa Ordusu Kuzey Atlântik Andlaşmasının müsterek savunma sistemine katılmış olacaktır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. 1/441

Karar No. 9

23 . XII . 1952

Yüksek Başkanlığa

Kuzey Atlântik Andlaşmasına Taraf Devletlerce Avrupa Savunma Birliği Üyesi Devletlere Verilen Garantilere mütaallik Kuzey Atlântik Andlaşmasına ek Protokolün Onanması hakkındaki kanun tasarısı, Dışişleri Bakanlığı temsilcileri hazır olduğu halde, komisyonumuzda incelendi:

Hükümet tasarısı gerekçesinde verilen izahlara ve Bakanlık temsilcileri tarafından yapılan açıklamalara göre:

Türkiye'nin de üyesi bulunduğu Kuzey Atlântik Paktı Devletlerinden beşi ile Federal Almanya arasında 27 Mayıs 1952 tarihinde Paris'te imzalanmış bulunan (Avrupa Savunma Birliği Andlaşması) imza eden devletler arasında birçok sahalarda sıkı iş birliği ve müsterek teşkilât kurulmasını ve bu arada bir Avrupa ordusu teşkilini derpiş eylemektedir. Gayeleri itibariyle, Atlântik Paktına uygun düşen ve bir bölge Andlaşması mahiyetinde olan bu birliğin Batı Savunmasını kuvvetlendirme yolunda ileri bir adım teşkil edeceği şüphesizdir.

Avrupa Savunma Birliğine giren altı devlet, (Belçika, Fransa, Holânda, İtalya, Lüksemburg, ve Federal Almanya) Andlaşmanın yapıldığı gün ayrıca imzaladıkları bir protokol ile, Kuzey Atlântik Paktı Devletlerine bu paktın beşinci maddesinde yazılı garantilere benzer garantiler vermiş bulunmaktadır.

İşte Kuzey Atlântik Paktına dâhil devletler arasında 27 Mayıs 1952 de Paris'te imzalanmış olup Büyük Millet Meclisinin tasvibine sunulmuş olan işbu Ek Protokol ise, Avrupa Savunma Birliği Devletleri tarafından kendilerine verilmiş olan garantilere karşılık olarak Ku-

zey Atlântik Paktına dâhil Devletlerce, adı geçen Birlik Devletlerine verilecek garantilere mütaallik bulunmaktadır.

Avrupa Savunma Birliği Andlaşmasının yürürlüğe girmesi akabinde ve ona Ek Garanti Protokolü ile aynı tarihte yürürlüğe girecek olan işbu Protokolün kabulü neticesinde, Kuzey Atlântik Paktı Teşkilâtı ile Avrupa Savunma Birliği arasında gerekli iş birliği sağlanmış ve Avrupa Ordusu, Kuzey Atlântik Paktının müsterek savunma sistemine katılmış olacaktır.

Avrupa Savunma Birliği Andlaşmasının yürürlüğe girmesini kolaylaştıracak ve bu suretle Atlântik Paktını takviye edecek olan işbu Garanti Protokolü netice itibariyle memleket menfaatlerine aykırı bulunmadığından, kanun tasarısı kabule şayan görülmüş, ancak kanun başlığında ve birinci maddede bâzı ifade değişiklikleri yapılmıştır.

Kamutayın tasvibine arz edilmek üzere tasarısı ve ekleri yüksek Başkanlığa sunulur. Dışişleri Ko. Başkanı yerine

Sözcü	Ankara
Niğde	S. M. Arsal
N. Bülge	Erzurum
Balıkesir	R. S. Burçak
E. Budakoğlu	İzmir
Giresun	O. Kapani
A. H. Pamukoğlu	Konya
İzmir	Z. Ebüzziya
Vasfi Mentеш	Mardin
Mardin	Dr. Aziz Uras
Dr. K. Türkoğlu	Seyhan
Samsun	Prof. Remzi O. Arık
F. Kesim	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Kuzey Atlântik Andlaşmasına Taraf Devletlerce Avrupa Savunma Birliği Üyesi Devletlere Verilen Garantilere mütaallik Kuzey Atlantik Andlaşmasına Ek Protokolün kabulüne dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Paris'te 27 Mayıs 1952 tarihinde imza edilen, Kuzey Atlântik Andlaşmasına Taraf Devletlerce Avrupa Savunma Birliği Üyesi Devletlere Verilen Garantilere mütaallik Kuzey Atlântik Andlaşmasına Ek Protokol kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

A. Menderes

Devlet Bakanı

M. Alakant

Millî Savunma Bakanı

H. Köymen

Dışişleri Bakanı

F. Köprülü

Millî Eğitim Bakanı

T. İleri

Ekö. ve Ticaret Bakanı

E. Gürolü

G. ve Tekel Bakanı

S. Yırcalı

Ulaştırma Bakanı

S. Kurtbek

Devlet Bakanı

Başbakan Yardımcısı

S. Ağaoğlu

Adalet Bakanı

R. Nasuhioğlu

İçişleri Bakanı

E. Menderes

Maliye Bakanı

H. Polatkan

Bayındırlık Bakanı

K. Zeytinoğlu

Sa. ve So. Y. Bakanı

Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Bakanı

N. Ökmen

Çalışma Bakanı ve

İşletmeler B. V.

N. Özsan

DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Kuzey Atlântik Andlaşmasına Taraf Devletlerce Avrupa Savunma Birliği Üyesi Devletlere Verilen Garantilere dair Kuzey Atlântik Andlaşmasına Ek Protokolün kabulü hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Paris'te 27 Mayıs 1952 tarihinde imza edilen ve Kuzey Atlântik Andlaşmasına Taraf Devletlerce Avrupa Savunma Birliği Üyesi Devletlere Verilen Garantilere dair Kuzey Atlântik Andlaşmasına Ek Protokol kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

KUZEY ATLANTİK ANDLAŞMASINA TARAF DEVLETLERCE AVRUPA SAVUNMA BİRLİĞİ ÜYESİ DEVLETLERE VERİLEN GARANTİLERE MÜTAALLİK KUZEY ATLANTİK ANDLAŞMASINA EK PROTOKOL

4 Nisan 1949 tarihinde Vaşington'da imzalanan Kuzey Atlantik Andlaşmasına Taraf Devletler, 27 Mayıs 1952 tarihinde Paris'te imzalanan Andlaşma ile kurulmuş olan Avrupa Savunma Birliğinin teessüsünü Kuzey Atlantik camiasını ve Kuzey Atlantik sahasının müşterek müdafaasını takviye ve Batı Avrupa memleketlerinin daha yakın birleşmesini teshil edeceğine kaani olarak, ve Avrupa Savunma Birliğini kuran Andlaşmaya Taraf Devletlerin, Kuzey Atlantik Andlaşmasına Taraf Devletlere, Kuzey Atlantik Andlaşmasının 5 nci maddesinde mezkûr garantilere müsavi garantiler veren ve işbu Protokol ile aynı zamanda yürürlüğe girecek olan bir protokol imzalamış bulduklarını nazarı itibara alarak,

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

Madde — 1.

(i) Avrupa Savunma Birliği üyelerinden her hangi birinin Avrupa'daki veya Kuzey Atlantik Andlaşmasının 6 (i) maddesinde tarif edilen saha dâhilindeki arazisine, veya

(ii) Avrupa Savunma Birliğinin, mezkûr Andlaşmanın 6 (ii) maddesinde tarif edilen saha dâhilindeki kuvvetlerine, gemilerine veya uçaklarına,

Karşı vukubulacak silâhlı bir taarruz, Kuzey Atlantik Andlaşmasının 5 nci maddesi şümulünde, bütün Kuzey Atlantik Andlaşması Taraflarına karşı bir taarruz addedilecek ve binnetice 5 nci maddenin tatbikini gerektirecektir.

İşbu maddenin (i) paragrafındaki «Avrupa Savunma Birliği Üyesi» tâbiri, Birlik Üyesi olan aşağıdaki Devletlerden her hangi birini ifade eder: Federal Almanya Cumhuriyeti, Belçika, Fransa, İtalya, Lüksemburg ve Holânda.

Madde — 2.

İşbu Protokol, Taraflardan her birinin bunu kabul ettiğini Amerika Birleşik Devletleri Hükümetine ve Avrupa Savunma Birliği Konseyinin, Avrupa Savunma Birliğini kuran Andlaşmanın yürürlüğe girdiğini Kuzey Atlantik Konseyine tebliğ etmeleri üzerine yürürlüğe girecektir. Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, Kuzey Atlantik Andlaşmasına Taraf olan bütün Devletleri, bu tebliğlerden her birinin alındığı tarihten ve işbu Protokolün yürürlüğe girişi tarihinden haberdar edecektir.

Madde — 3.

İşbu Protokol, Kuzey Atlantik Andlaşması ve Avrupa Savunma Birliğini kuran Andlaşma yürürlükte kaldığı ve bu sonuncu Andlaşmaya Taraf olan Devletler, kendileri ve Avrupa Savunma Kuvvetleri bakımından, Kuzey Atlantik Andlaşması Taraflarına işbu Protokolde münderiç garantilere eşit garantiler vermekte devam ettikleri müddetçe yürürlükte kalacaktır.

Madde — 4.

İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede muteber olan işbu Protokol, Amerika Birleşik Devletleri Hükümetinin Arşivine tevdi olunacaktır. Usulüne uygun olarak tasdikli nüshaları mezkûr hükümet tarafından, Kuzey Atlantik Andlaşmasına ve Avrupa Savunma Birliğini kuran Andlaşmaya Taraf bütün Devletlerin Hükümetlerine ulaştırılacaktır.

Yukardaki hususları tasdiklan, aşağıda imzaları bulunan Murahhaslar işbu Protokolü imzalamışlardır.

Paris'te, 1952 yılı Mayıs Ayının 27 nci günü tanzim edilmiştir.

Belçika adına	:	Paul Van Zeeland
Kanada adına	:	A. D. P. Heeney
Danimarka adına	:	Steensen - Leth
Fransa adına	:	Schuman
Yunanistan adına	:	Pan. Pipinelis
İzlanda adına	:	Gunnlaugur Pétursson
İtalya adına	:	De Gasperi
Lüksemburg adına	:	Bech
Holânda adına	:	Stikker
Norveç adına	:	Arne Skaug
Portekiz adına	:	Tovar
Türkiye adına	:	M. A. Tiney
Birleşik Krallık adına	:	Anthony Eden
Amerika Birleşik Devletleri adına	:	Dean Acheson

